

Ruth J. Weiniger

Proměny péče o mrtvé v ČR

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Ruth J. Weiniger věnuje pozornost vztahům živých, především pozůstalých k zemřelým. Ze strany pozůstalých se někdy předpokládá i protisměrný mrtvých k pozůstalým. Předpokládaná situace zemřelých, na niž reaguje chování k nim, těsně s tradičními náboženstvími, např. s křesťanskou individuální eschatologií. Ve hře jsou též alternativní spirituální směry, jež obvykle nebývají pokládány za náboženství. Příkladem může být spiritismus. Ze strany živých jde především o vztah, který lze souhrnně označit jako péči, i když autorka si je vědoma nejednoznačnosti tohoto výrazu použitého v názvu práce.

Práce má do značné míry dokumentární charakter. Poskytuje však hojný a utříděný materiál přispívající k religionistickému a teologickému vyhodnocení posmrtné existence a obecně společnosti živých a zesnulých. Konfrontace chování k zesnulým (pohřby, péče o hroby, další zvyky) s explicitě vyslovovanými názory pozůstalých otevírají téma kontrastu explicitního náboženství, jeho věrouky a předpisů s implicitní osobní a skupinovou religiozitou, resp. s kvazireligiózními či parareligiózními projevy.

Jednotlivé kapitoly věnované různým aspektům péče živých o zemřelé jsou uspořádány tak, že úvod poskytuje s oporou ve vhodně volené odborné literatuře historické a teoretické souvislosti. Ty pak autorka ilustruje deskripcí s bohatou fotografickou dokumentací a přetlumočením příběhů získaných od narátorů. Lze tedy říct, že v textu je náležitě vyvážena práce s prameny s vlastním mimořádně obsáhlým výzkumem, který doktorandka podnikla.

Autorka pracuje s hojnou primární literaturou, tedy s literaturou jednotlivých sledovaných duchovních orientací od literatury náročné, teologické po populární příručky péče o zemřelé. Jako zdroj v tomto smyslu slouží i filmová a literární umělecká díla.

Významnou část práce tvoří pojednání o nábožensky a etnicky určených komunitách, jako jsou Židé, muslimové a též Romové, „světští“ a též Vietnamci, u kterých autorka zaznamenala eklektické propojování buddhistických a křesťanských zvyklostí.

Zčásti implicitně formulované badatelské otázky, popřípadě pracovní hypotézy mají být zodpovězeny v závěru práce. Práce s prameny a vlastní výzkum má k potvrzení či vyvrácení hypotéz směřovat. Doktorandka nabízí v závěrečné kapitole skromné výsledky. Je si vědoma soukromého rázu truchlení a piety a toho, že nálezy na hrobech a rozhovory s pozůstalými nemusí být reprezentativní. Proto jsou její závěry skromné. Materiál neopravňuje k dalekosáhlému zobecnění.

Mohutný sebraný materiál, jeho utřídění, zjištění údajů dosud v odborné literatuře nepopsaných, uvedení materiálu do souvislostí daných částmi práce (vývoj péče o mrtvé, jeho různá pojetí, prostorově a časové souvislosti, dokumentace vztahu k obětem neštěstí a nehod, projevy vztahu k zemřelým dětem a mladým lidem, projevy vztahu lidí k jejich mrtvým zvířatům a proměny zájmu o pohřební obřady), to vše si zaslouží ocenění a ukazuje to vědeckou způsobilost Ruth J. Weiniger. Proto doporučuji předloženou práci k obhajobě a po úspěšné obhajobě (a splnění dalších podmínek) navrhuji přiznání titulu *Theologiae Doctor* (Th.D.)

Vpracoval: Ivan Štampach